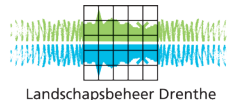

2022

Landschapsbeheer Drenthe

Foto's omslag: Annemarie Loof

Jaarverslag Boerenlandvogels

Landschapsbeheer Drenthe

Zorg voor ons landschap

Passie en overgave

ALBERT BOERS

SENIOR PROJECTLEIDER NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW EN COÖRDINATOR WEIDEVOGELBEHEER

Ik zal mezelf even voorstellen: mijn naam is Albert Boers. Ik ben 54 jaar en woon samen met mijn vrouw Karin en twee zoons in Dwingeloo, sinds kort in mijn ouderlijk huis.

Na 30 jaar in het onderwijs werkzaam te zijn geweest, maakte ik een jaar geleden de overstap naar de functie van senior projectleider natuurinclusieve landbouw bij Landschapsbeheer Drenthe. Een hele omschakeling. Hoewel ik ben opgegroeid tussen de boerenlandvogels en al jaren actief ben als weidevogel-coördinator rondom Dwingeloo, heb ik het afgelopen jaar veel geleerd. Zoals de ontwikkelingen in de akkerbouw en melkveehouderij. Er komt veel op boeren af en daar waar het wenselijk is, denk ik mee en zoek ik naar oplossingen. Wat betreft de weidevogels: ik heb gemerkt dat ons team ontzettend gedreven is om de vrijwilligers zo goed mogelijk te ondersteunen in de bescherming van de boerenlandvogels.

Tevens heb ik gemerkt dat we in Drenthe te maken hebben met een grote groep bevlogen boeren en vrijwilligers. Zij treffen met passie en overgave alle voorbereidingen die nodig zijn om de boerenlandvogels een handje te helpen. Zo worden plas-drassituaties in gereedheid gebracht om broodnodige vochtige plekken in het land te realiseren. Ook worden er vele rasters in Drenthe geplaatst om predatoren buiten de gebieden te houden waar boerenlandvogels broeden. Agrariërs stellen

percelen tijdelijk beschikbaar om deze maatregelen mogelijk te maken. We proberen met elkaar een situatie te creëren waarbij boerenlandvogels met succes een broedsel groot kunnen krijgen. Hoewel we gedurende het seizoen met tegenvallers te maken krijgen, blijft de inzet van iedereen tomeloos. Ik voel me bevoorrecht om met deze groep mensen te mogen samenwerken en ik hoop dit nog vele jaren te mogen doen.

Maak kennis met Annemarie Loof

Annemarie Loof werkt sinds 1 december 2022 bij Landschapsbeheer Drenthe. Ze houdt zich bezig met projecten rondom boerenlandvogels en natuurinclusieve landbouw.

“In januari 2023 heb ik de studie Wildlife Management aan het Van Hall Larenstein in Leeuwarden afgerond. Tijdens een stage voor deze studie draaide ik mee in een onderzoek van Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels en Landschapsbeheer Drenthe naar kuikensterfte bij wulpen. Ik volgde gezenderde kuikens om gegevens te verzamelen over groei en overleving. Het veldwerk vond plaats in heel Drenthe, een provincie waaraan ik al snel mijn hart verloor.

Mijn liefde voor vogels begon vroeg: ik was 6 jaar. Ik weet nog goed dat mijn moeder een verrekijker en een vogelgidsje kocht en we samen op pad gingen naar bijvoorbeeld het Lauwersmeer of polder Arkemheen om vogels te spotten. Ik geniet nog steeds van vogels en heb deze hobby inmiddels uitgebreid met vogelfotografie, het verzamelen van veren en de opleiding ‘vogels ringen’. Naast het bewonderen van alle prachtige vogelsoorten die er in Nederland te vinden zijn, ben ik momenteel bezig met het inventariseren van nachtvinders en adders. Deze soorten leg ik ook graag vast met mijn camera.

Het is erg leuk mijn werk en hobby's te kunnen combineren in het mooie Drenthe. Wie weet komen we elkaar eens tegen!”

13 maart 2022: eerste kievitseï in Drenthe

Het eerste Drentse kievitseï werd gevonden op zondag 13 maart 2022 in de Broeklanden bij Sleen. Jan Pier Cleveringa, coördinator van de vrijwilligersgroep uit Oosterhesselen, vond twee verse eitjes in een nest op een aardappelakker van agrariër Mark Ziel. Jan Pier aasde al een aantal jaren op de eerste vondst in de provincie, maar anderen waren hem steeds voor.

Jan Pier hield de kieviten al een tijdje in de gaten, maar vond alleen maar lege nesten, ook wel fopnesten genoemd. Al ruim 25 jaar zoekt Jan Pier in de omgeving van Oosterhesselen. De vrijwilligersgroep bestaat uit 22 personen die actief zijn in het veld. Samen hebben ze een goed beeld van de vogels in het gebied. Daarnaast is Jan Pier actief als wulpenbrigadier. In deze rol is hij de schakel tussen agrariërs en Landschapsbeheer Drenthe. Als er een wulpenest wordt gevonden, regelt Jan Pier dat er een elektrisch raster om het nest komt zodat het wordt beschermd tegen predatie.

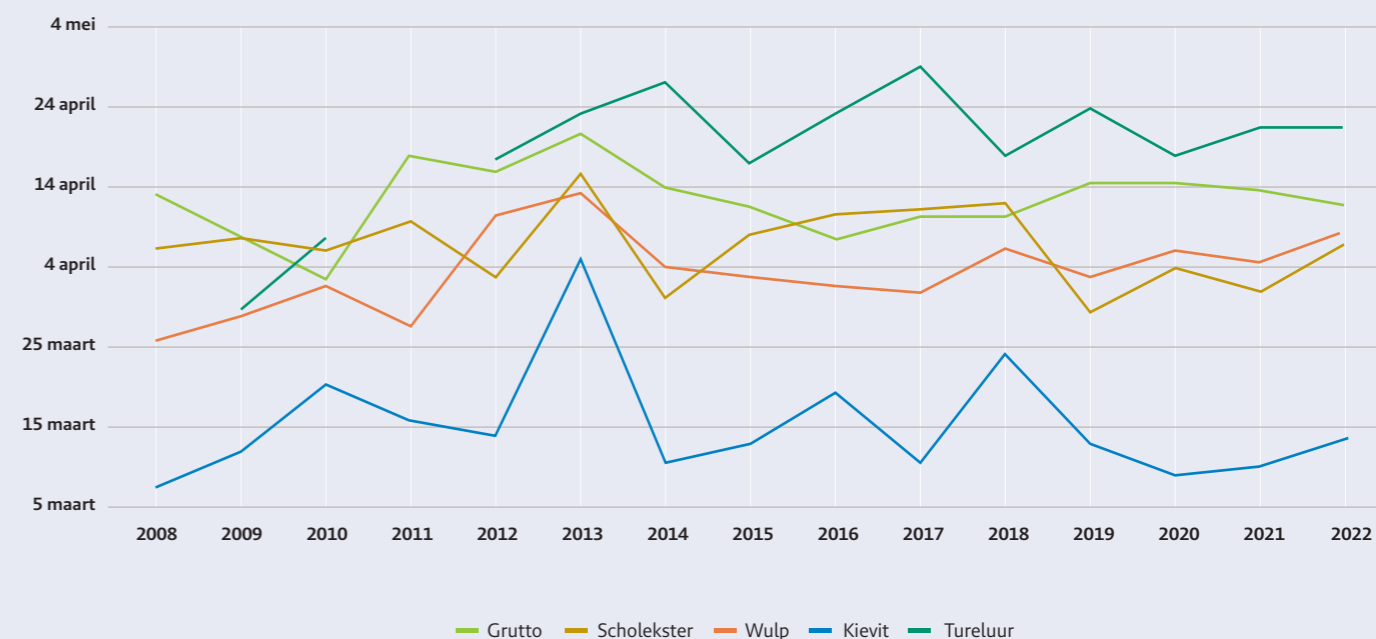

Jan Pier met eerste Drentse kievitseï

Eerste ei 2022

Kievit	Scholekster	Wulp	Grutto	Tureluur
Jan Pier Cleveringa	Jelmer Bakker	Jaap van Gorkum	Hendrik Jan Gommer	Meindert Bos
Broeklanden (Sleen)	Meppel	Zuidlaren	Europark (Coevorden)	Eelderdiep
13 maart	6 april	7 april	11 april	20 april

Melding eerste eieren

Resultaten 2022

In 2022 is er weer volop gezocht naar de nesten van boerenlandvogels in Drenthe. In totaal zijn er 2268 nesten gevonden, verdeeld over 20 soorten. Naast de bekende weidevogelsoorten zijn er zelfs nesten gevonden van kwartel, veldleeuwerik, zomertaling en gele kwikstaart. Een mooie toevoeging aan onze kennis over de soorten in het buitengebied. Tegen de tijd dat de vogels gingen broeden, konden we gelukkig zonder coronamaatregelen het veld in. Dit maakt het zoeken toch een stuk leuker en gemakkelijker.

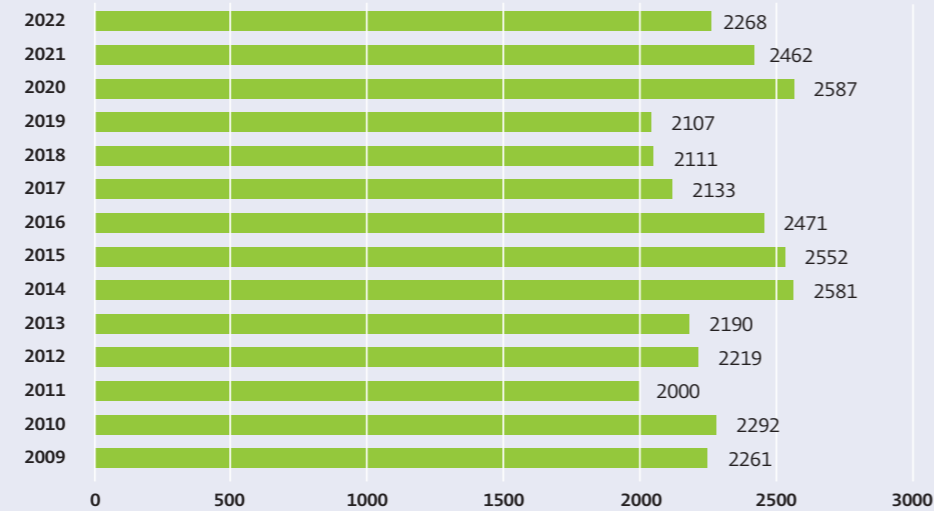
Kijken we naar de vijf hoofdsoorten (kievit, scholekster, wulp, tureluur en grutto), dan zien we dat de kievit in onze provincie het meest is vertegenwoordigd met 1825 legsels. De scholekster staat op de tweede plaats met 184 legsels (veel dakbroeders), de wulp op drie met 95 legsels, de grutto op vier met 48 legsels en de tureluur sluit af met 32 legsels. De tureluur heeft het wat beter gedaan in vergelijking met de voorgaande jaren. Uit het veld kwamen ook meldingen dat er meer tureluurs aanwezig waren. Toch blijft het een lastige soort om een legsel van te vinden. De tureluur broedt later als het gras wat langer is en dat helpt niet mee in de zoektocht naar nesten.

Uitkomsten en verliezen

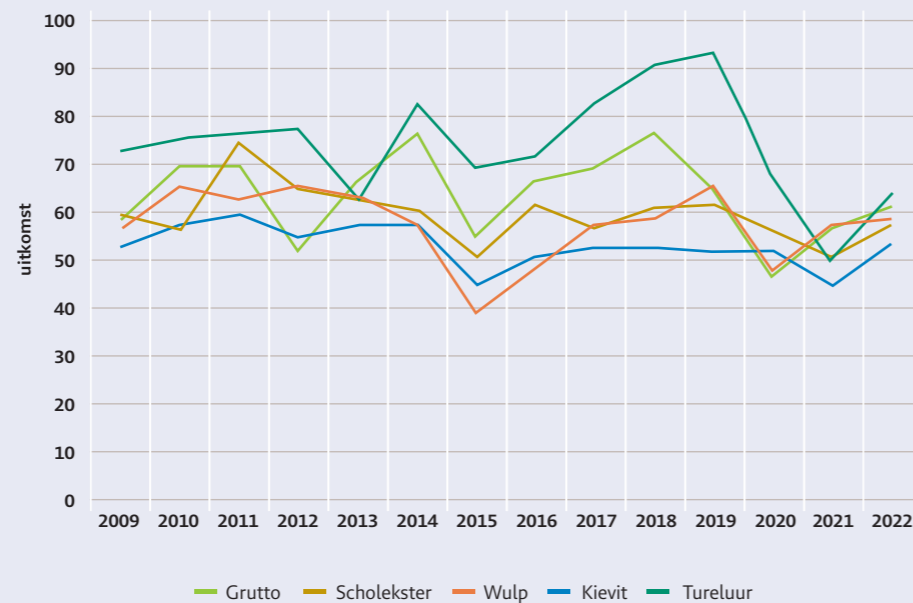
Ten opzichte van 2021 kunnen we concluderen dat alle hoofdsoorten het qua uitkomsten beter hebben gedaan. De wulp is relatief stabiel gebleven met een uitkomstpercentage van ongeveer 60%. De andere soorten zijn sterker gestegen in uitkomstpercentage. Een positief resultaat waarvan we hopen dat dit doorzet in 2023.

De predatie is in 2022 lager dan in het jaar ervoor. Met een percentage van 33% is het nog altijd hoog, maar zitten we weer op het niveau van de jaren 2016–2020. In 2021 was het verlies door predatie maar liefst 40%, het hoogste ooit gemeten. Gelukkig zien we in 2022 een lager predatiepercentage, dit kan verklaren waarom er meer legsels zijn uitgekomen.

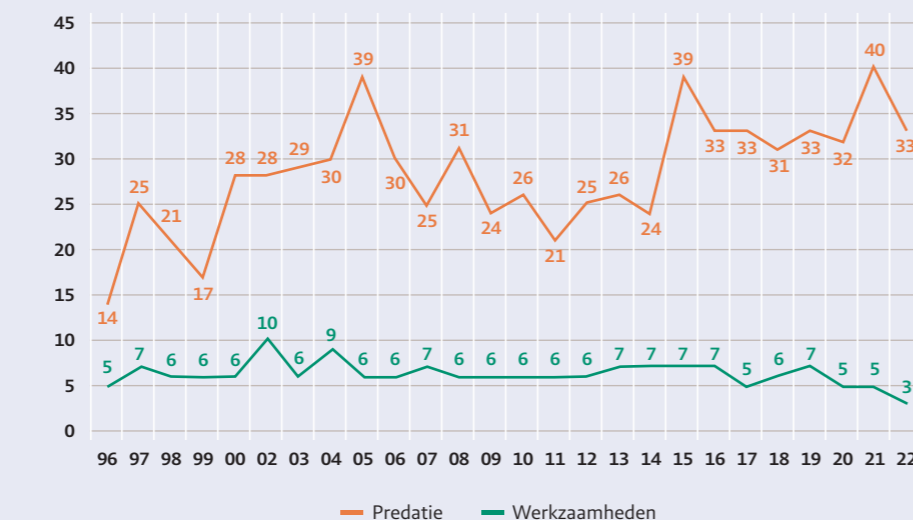
Aantal geregistreerde legsels van 2009–2022

Uitkomstpercentages legsels 2009–2022

Percentage verlies door predatie en werkzaamheden

Weersomstandigheden

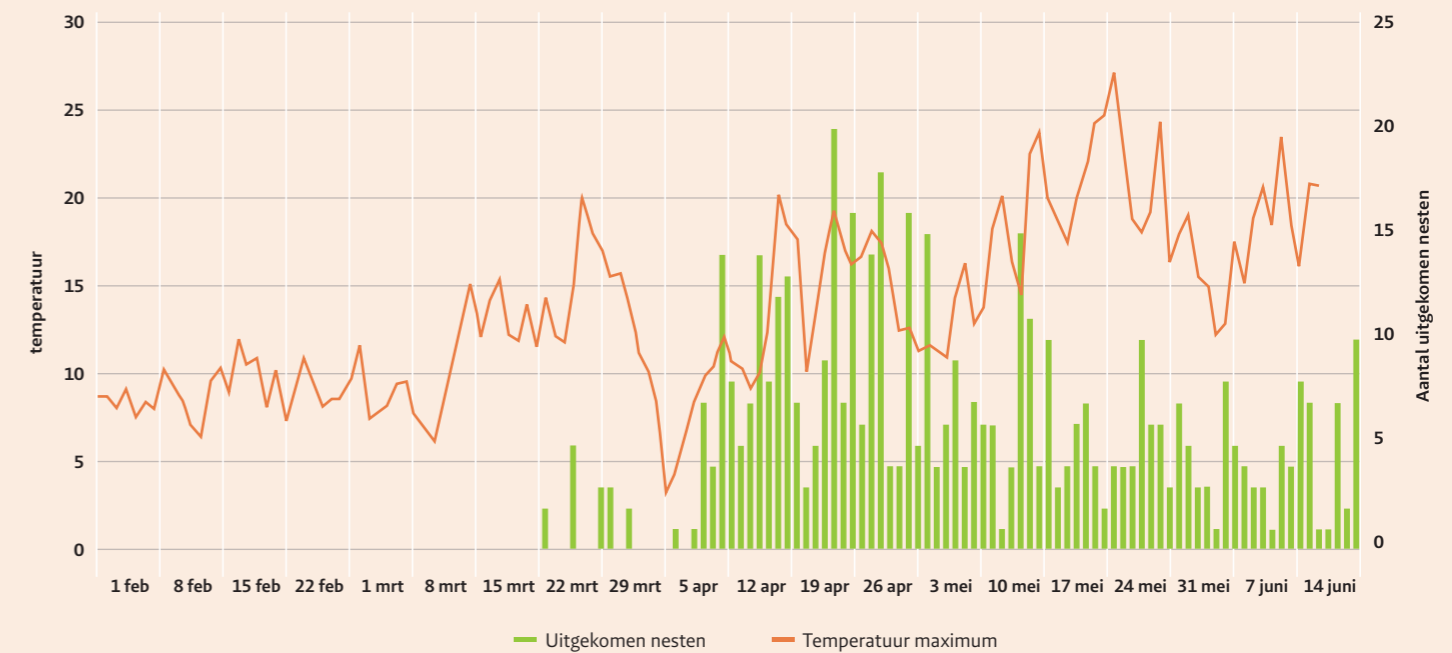
Het weer in de periode van 1 februari tot en met 15 juni was over het algemeen droog. Februari was onstuimig met veel buien en wind en maar liefst drie officiële stormen. De temperatuur bleef net onder de 10 °C steken. Begin maart steeg de temperatuur, maar daalde twee weken later tot 3 °C. Ook kregen we meer neerslag, en zelfs sneeuw, te verduren.

Een ongelukkig begin voor de allereerste kuikens. Zij hebben temperaturen boven de 15 °C nodig om een goede kans te maken op overleving. Gelukkig ging de temperatuur weer omhoog toen de meeste nesten uitkwamen, zoals te zien is in de onderstaande grafiek. Helaas was het wel weer heel droog en dat maakt het zoeken naar voldoende voedsel lastig.

Het was een kwestie van extremen: nat en koud of droog en warm. De ideale omstandigheden voor kuikens liggen ergens in het midden.

Over het algemeen is de broedperiode voor de boerenlandvogels aardig goed verlopen maar, de kuikens hadden het niet makkelijk.

Temperatuur en uitkomsten (kievit)

Jaaravond

95 deelnemers De Turfsteker in Westerbork

In 2022 konden we weer een fysieke jaaravond organiseren op de vertrouwde plek in Westerbork, zalencentrum de Turfsteker. Het was een geslaagde avond met verschillende sprekers over de resultaten van 2021, de boerenlandvogel-drone, zenderonderzoek bij de wulp, agrariër Maurits Tepper over zijn bedrijf en als afsluiting een stukje film uit Friesland. In totaal waren er zo'n 100 vrijwilligers, agrariër en andere personen uit het werkveld aanwezig om te praten over boerenlandvogels.

Maurits Tepper vertelt over zijn bedrijf Eytemaheert in Leutingewolde

Beschermingsactiviteiten

Naast het opzoeken van nesten worden er beschermingsactiviteiten genoteerd door vrijwilligers. Zo zijn er vooral nesten beschermd tijdens werkzaamheden van agrariërs. Denk aan mesten, aanaarden en gewasbescherming. De nesten van (voornamelijk) Kieviten worden in mandjes gelegd. Wanneer de agrariër aan de slag gaat, worden de mandjes verplaatst, zodat het land kan worden bewerkt. Zodra hij klaar is, leggen de vrijwilligers het nest weer op dezelfde plek terug. Een methode die goed werkt, maar ook tijdrovend is.

Dit jaar is het predatieonderzoek uitgevoerd in drie deelgebieden (Coevorden, Smilde en Wapserveen) wat ertoe heeft geleid dat er dit jaar extra veel nesten met een wildcamera zijn gevolgd. In 2023 worden er ook veel camera's in het veld geplaatst om zo een goed beeld te krijgen van de predatoren van nesten. In het overzicht hieronder is te zien hoeveel procent van de nesten uitkwam als gevolg van de beschermingsactiviteit.

Activiteit	Aantal	% uit
Aanaarden	10	70%
Bemesten	81	66%
Gewasbescherming	91	80%
Last-minute beheer	14	22%
Beweiding	1	100%
Nest in mandje	131	54%
Maaien	10	25%
Overig	31	65%
Ploegen/eggen	70	66%
Rollen/slepen	4	0%
Elektrisch vossenraster	109	62%
Wildverjager	30	52%
Zaaien/poten	73	73%
Totaal	655	

Beschermingsactiviteiten per soort

Tureluur

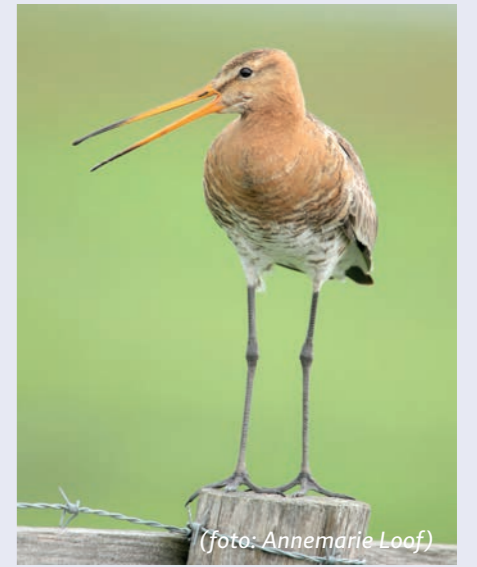
(foto: Annemarie Loof)

Plan van Aanpak Boerenlandvogels Drenthe en flexibele maatwerkregeling

In 2022 zijn we verdergegaan met de uitvoering van het Plan van Aanpak 2021-2025. Bijna alle agrariërs die in 2021 boerenlandvogelbeheer op hun land hebben toegepast, deden dat in 2022 weer. Dit beheer bestaat bijvoorbeeld uit het uitstellen van de eerste maaidatum, later bewerking op bouwland of het hebben van een plas-dras.

Vooral het aantal plas-drassen neemt toe in onze provincie. In 2022 zijn er in totaal dertien plas-drassen gerealiseerd. In 2021 waren het er tien. In 2023 willen we er nog meer aanleggen via een speciaal POP3-project. Een project waarbij we streven naar nog eens twintig extra plas-drassen in Drenthe.

In de hele provincie zijn vrijwilligersgroepen actief met het behouden en beschermen van de boerenlandvogels. Vrijwilligers zijn, net als agrariërs, onmisbaar in de bescherming van boerenlandvogels. Samen met hen denken we na over hoe we met de beschikbare middelen de boerenlandvogels zo goed mogelijk kunnen beschermen. Wij merken dat de betrokkenheid erg groot is en zijn trots op de inzet van al onze vrijwilligers en agrariërs. We hopen nog vele jaren samen te kunnen werken.

Grutto op landhek

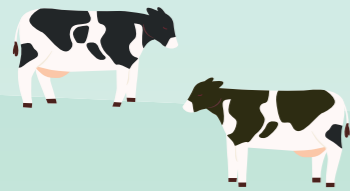
(foto: Annemarie Loof)

Plas-dras nabij Dwingeloo

(foto: Albert Boers)

Dit jaar hebben we het volgende weten te realiseren

13 hectare
extensief beweiden

2 hectare
uitgestelde bewerking

2 hectare
kuikenstroken

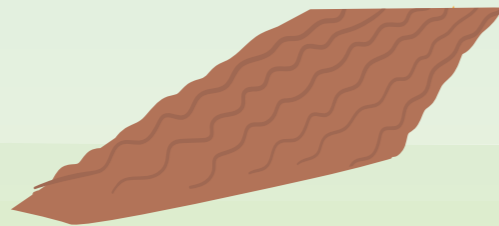
37 hectare
ruige mest toeslag

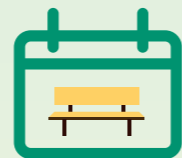
14 hectare
plasdrassen

3 hectare
kuikenvelden

1 hectare
braakstroken

92 hectare
grasland met rustdatum

Totaal beheer 2022 **169** hectare

Wulpen

PETER SAATHOF
WEIDVOGELVRIJWILLIGER IN DWINGELOO

Als ik dit schrijf, is het bijna eind 2022. Nu nog de gezellige familiemaand december en dan begint op 1 januari 2023 het nieuwe wulpenjaar. Ik kan niet wachten.

In maart komen de meeste wulpen vanuit hun winterverblijven naar hun broedgebieden rondom Dwingeloo. Telkens weer ben ik benieuwd waar onze vrijwilligersgroep het eerste nest gaat vinden. De wulpen zijn trouw wat betreft hun partner, maar ook waar ze hun nesten maken. Meestal weet ik in welke gebieden rondom Dwingeloo de bekende wulpenparen zich bevinden. Gedurende het broedseizoen zie ik het gedrag van de wulpen veranderen. In hun territorium zijn ze eerst op verschillende plaatsen te vinden, maar gaandeweg concentreren ze zich meer op een bepaald gebied.

Eind maart ga ik bijna dagelijks 's ochtends vroeg het veld in om te genieten van de weidevogels en dan vooral van de baltsvluchten en de jodelroep van de wulpen. Vele ochtenden van observeren waar de wulpen zitten en hoe hun gedragingen zijn. De mannetjes die met hun baltsroep en vlucht hun territorium kenbaar maken en met het typische fladderen met hun vleugels het vrouwtje het hof maken. Een mannetje dat 'kuiltjes draait', die door het vrouwtje beoordeeld worden. Kan ze daar haar eerste ei in leggen? Als ik dan na vele dagen vroeg in het veld ben om door de verrekijker te turen en plots een wulpenkopje boven het gras zie uitsteken, dan loop ik in een rechte lijn naar de plaats waar ik de wulp zag. Als ik dan het eerste wulpenei vind: PRACHTIG!

Peter met gevonden wulpenieren

'Ieder voorjaar als ik de wulpenroep weer hoor, gaat mijn hart sneller kloppen.'

Meestal vinden we begin april ons eerste wulpennest. Zodra we er een hebben gevonden, zet onze vrijwilligersgroep een stroomraster van 20 x 20 meter rond het wulpennest. De wulp trekt zich niets van het raster aan. Ze vliegt er gewoon overheen en gaat door met eieren leggen of broeden. Het stroomraster weert echter wel predatoren, zoals vossen, die het op de eieren hebben voorzien.

Als we weten wanneer het eerste ei is gelegd, kunnen we de uitkomstdatum van de eieren uitrekenen. Een paar dagen voor het uitkomen, controleren we de eieren of er al barstjes zichtbaar zijn. Het duurt dan nog twee dagen voor er jongen uitkomen. Wulpen zijn nestvlinders dus na het uitkomen verlaten ze al snel het nest. Het is fantastisch om vier pas uitgekomen wulpjes tijdens het ringeren in je handen te hebben.

Pas als alle eieren in het nest zijn uitgekomen, worden jonge wulpen geringd. Eén wulp krijgt een lichtgewicht zendertje en wordt gedurende vijf weken 'gevolgd'. Het jong wordt wekelijks gewogen en gemeten ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek verricht door Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels.

Wulpen zijn fascinerende vogels. Ieder voorjaar als ik de jodelroep weer hoor, gaat mijn hart sneller kloppen.

Elektrisch raster tegen predatie

Ervaringen van een drone piloot

WIETZE NEEF

DRONE PILOOT, COÖRDINATOR ZWIGGELTE/ELP

Landschapsbeheer Drenthe heeft in 2022 een drone met een warmte-camera aangeschaft. Deze drone vliegt op een hoogte van 35 meter en met een snelheid van zo'n 20 kilometer per uur. De warmtecamera kan nesten van boerenlandvogels waarnemen. Je hoeft dus niet meer door het lange gras op het land van de agrariër te lopen om nesten op te sporen.

Ook kan de drone worden ingezet voor het vinden van onder andere reekalfjes en jonge hazen. De drone is echter geen vervanging voor de vrijwillige weidevogel-beschermer, maar een aanvulling. Het vinden van nesten gaat weliswaar sneller, maar een drone kan de beschermings-activiteiten niet overnemen.

Onder de vrijwillige boerenlandvogel-beschermers van Landschapsbeheer Drenthe in 2022 bevonden zich een aantal mensen die wel met een drone wilden vliegen. Hiervoor moesten ze eerst een cursus 'drone piloot' volgen. Na het

behalen van het examen konden ze het vaardigheidsbewijs voor het vliegen met een drone aanvragen bij de RDW. Ook ik heb dit traject doorlopen. Ik ben nu gecertificeerd drone piloot.

Nadat alle deelnemers het certificaat hadden gehaald, namen we met de groep piloten van Landschapsbeheer Drenthe deel aan een praktijkdag bij de leverancier in Bentelo, gevolgd door een middag vliegen in omgeving Zwiggelte. We spraken af dat 2022 een leerjaar zou worden, waarbij iedereen zoveel mogelijk praktijk-ervaring opdoet.

Vliegreuen

Vooraf in het begin van 2022 heb ik regelmatig met andere piloten gevlogen om samen ervaring op te doen en van elkaar te leren. De eerste keer dat ik alleen als piloot vloog, was in 'mijn' gebied bij Zwiggelte. Toen vonden we een wulpen- en gruttonest. Beide nesten zouden lopend moeilijk te vinden zijn, maar met de drone ging het prima. Daarnaast ben ik door

Drone op landingsplatform

Jan Hoekstra uit Westerbork gevraagd om een keer samen met hem te zoeken. We hebben die ochtend een nest van zomertaling en twee nesten van de grutto gevonden.

In mei heb ik gevlogen om reekalfjes te zoeken in gras dat de volgende dag zou worden gemaaid. In twee uur vliegen vonden we veertien hazen. Aan het einde van de missie hadden we ook nog drie reeën waargenomen. Helaas geen reekalfjes.

Ree met kleurencamera

In de periode nadat de weidevogels weer waren vertrokken heb ik in regio Zwiggelte een aantal keer gevlogen over een akker die was ingezaaid met mengsel van bloemen met oliehoudende zaden. Hierbij heb ik waarnemingen gedaan van reeën en ook een paartje patrijzen.

Terugkijken op het seizoen 2022 heb ik veel geleerd over het vliegen met de drone en kan ik mij goed redden.

Evaluatie

Eind 2022 hebben we een evaluatie gehad waarbij ook verbeteringen zijn besproken. Door de leverancier van de drone zijn enkele aanpassingen gedaan. Ook heeft LBD enkele wensen van de piloten

doorgevoerd. Denk aan: laatste updates van de software geïnstalleerd, betere invulling van agenda voor reservering van de drone en een digitaal logboek bijhouden van problemen waar iedereen tegenaan loopt.

Verwachtingen 2023

De boeren in regio Zwiggelte/Elp weten dat wij vanuit Landschapsbeheer Drenthe kunnen beschikken over een drone om hiermee nestjes van weidevogels en/of reekalfjes te vinden in te maaien grasland. Samen met Agrarisch Natuur Drenthe hebben we in Drenthe de beschikking over twee drones. Voor seizoen 2023 heb ik de verwachting dat we nog meer van de drone zullen gebruikmaken om nesten van weidevogels te vinden.

Wulpennest met kleurencamera

Samenvatting van mijn ervaringen

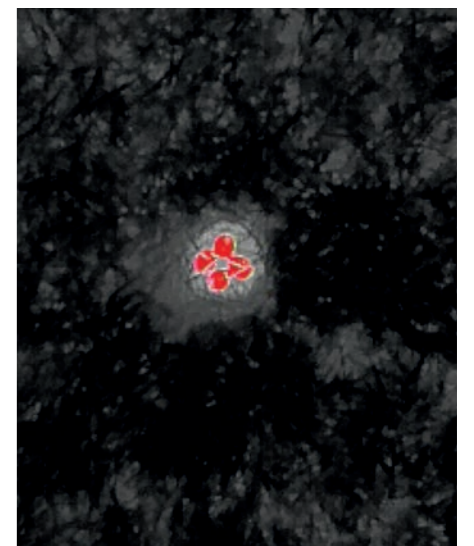
- Het eerste jaar is nodig om ervaring op te doen. Ervaring met de drone en het besturingsprogramma, maar ook om hotspots leren te herkennen.
- Ik ben erg enthousiast over de resultaten, van zowel de nestjes als de andere dieren die je kunt waarnemen.
- Het is niet meer nodig om door hoog gras te lopen voor het zoeken van nestjes voorafgaand aan het maaien. Dus minimale loopsporen.

Besturingsunit van de drone (boven: beeldscherm van de camera, onder: de controller van de drone)

Ree met warmtecamera

Wulpennest met warmtecamera

‘Weidevogelbescherming is een gezamenlijke aanpak’

BEN VAN DER SPOEL
MELKVEEHOUDER IN WESTDORP

‘Al vanaf kinds af aan houd ik mij bezig met de natuur. Vooral de natuur waarin ik zelf werk en leef. En laat dit nou net de perfecte combinatie zijn met ons melkveebedrijf.’

Ik zal mij even voorstellen: ik ben Ben van der Spoel, 28 jaar en ik ben melkveehouder in Westdorp nabij Borger. Samen met mijn ouders houd ik negentig melkkoeien en met bijbehorend jongvee lopen er circa honderdvijftig koeien op ons land. Ik zocht al een aantal jaren naar een plan om meer natuurinclusief te boeren. Wij deden dit al op kleine schaal op onze landerijen, zoals van binnen naar buiten maaien, langzaam maaien, gebruikmaken van ruige stalmest, het opzoeken van nesten en het overzetten van jonge hazen. Ook hebben we langs de sloten een strook gras van twee meter breed laten staan om kuikens beschutting te bieden.

Voor mijn gevoel waren er nog wel meer optimalisaties mogelijk ten behoeve van de weidevogels, die binnen onze bedrijfsvoering passen. Zodoende ben ik op het plan gekomen om een plas-dras aan te leggen ons weiland. Ik heb twee jaar geleden contact gelegd met Landschapsbeheer Drenthe en gevraagd of zij mij konden helpen om een plas-dras project op te zetten. Er ontstond gelijk een enthousiaste samenwerking en ik kon een afrastering en een pomp in bruikleen krijgen, met daarbij goede begeleiding van Michiel Elderenbosch.

Vorig jaar hebben wij voor het eerst drie hectare grasland ingerasterd, waar een uitgestelde maaidatum op rust en een plas-dras van een hectare groot. Met een mooie laag ruige stalmest erop wachtten we met volle nieuwsgierigheid af hoe groot deze trekpleister zou worden voor weidevogels in ons gebied.

Al vrij snel bleek de hoeveelheid voedsel/insecten die op de plas-dras ontstond boven mijn verwachting. De hele dag kwamen vooral Kieviten, maar ook veel leeuweriken en watersnippen om te eten. Misschien was dit wel de ontbrekende schakel in de afgelopen droge jaren in de landbouw... Al vrij snel zagen onze weidevogelvrijwilligers een toename aan kuikens op onze landerijen. Ik zag ook meer jonge kuikens groot worden en dat geeft natuurlijk voldoening.

In 2023 gaan we het opnieuw uitvoeren met een paar kleine aanpassingen om ieder geval dit resultaat te behouden en het hopelijk naar een hoger en niveau te tillen. Het is een ketting: elke schakel moet kloppen. Van biotoopbeheer tot weidevogelbescherming en predatiebeheer en alles wat erbij hoort!”

Zonnepaneel van de plas-dras pomp

Geredde kievitskuikens

‘Al vrij snel zagen onze weidevogelvrijwilligers een toename aan kuikens op onze landerijen.’

Kievitskuiken gevonden tijdens werkzaamheden

Plas-dras op het land van Ben van der Spoel

‘Ik geniet enorm’

JORIEKE VAN KAMMEN-BERGMAN

VRIJWILLIGER BIJ DE BOERENLANDVOGELBESCHERMING IN EELDE

“Als kind was ik al vogelliefhebber: ik was geabonneerd op het tijdschrift van de Vogelbescherming, stond vroeg op om naar vogels te kijken en tekende ze ook graag. Ik studeerde biologie, maar stapte later over naar geneeskunde. Nu ben ik werkzaam als onderzoeker bij EUROCAT, een registratie voor aangeboren afwijkingen in het UMCG.

Sinds 2019 woon ik met mijn gezin in Paterswolde. Ik wandel graag over de landgoederen. De liefde voor vogels is altijd gebleven. Toen ik in de krant las dat men op zoek was naar vrijwilligers voor de bescherming van boerenlandvogels, was mijn interesse direct gewekt. Ik ben nu twee jaar met veel plezier vrijwilliger. Met een clubje van vier mensen, inclusief een zeer ervaren coördinator, beschermen wij de vogels op een stuk weiland van ongeveer elf hectare vlakbij de Onlanden. Dit weiland is onderverdeeld in percelen die worden gescheiden door brede sloten. We beginnen elk jaar met het afrasteren (met vijf stroomdraden) van het deel het land waar de meeste weidevogels nestelen (ongeveer vier hectare). Daarna gaan we twee keer in de week 's ochtends naar het weiland op zoek naar nesten. We kijken eerst op locaties waarvan we vermoeden dat er nesten zijn, maar zoeken soms ook systematisch het veld af. We sluiten de ochtend af met een kop koffie.

Ik geniet enorm van het rondlopen in het veld. Dan luister ik naar weidevogels, ganzen, leeuweriken en rietgorzen, af en toe onderbroken door het gesuis van zwanen die laag overvliegen. Ook een roerdomp laat zich heel af en toe horen. Verder zijn er kikkertjes, insecten en heel veel verschillende kruiden in het weiland te zien. Ronduit prachtig! Ook het vinden van een nest geeft veel voldoening: onze groep vond in 2022 het eerste tureluursei van Drenthe. We markeren de nesten met twee bamboestokken (op afstand) en voeren de locatie in op de Boerenlandvogelmonitor. Daarnaast worden soms nog extra wildverjagers geplaatst.

Het afgelopen jaar begon heel goed. We hadden half april al tien kievitsnesten, maar helaas bleek op een ochtend dat alle nesten in een nacht waren gepredeerd. Waarschijnlijk door een vos.

Gevonden nesten

Wat een teleurstelling. Een paar kieviten hebben later (voor een tweede keer?) gelegd en we vonden maar liefst elf tureluurnesten, waarvan er helaas ook een paar gepredeerd zijn. Verder vonden we twee nesten van een wilde eend (beiden gepredeerd) en een scholeksternest. Na overleg tussen de boer en Landschapsbeheer Drenthe werd het maaien twee weken uitgesteld, omdat de eieren van de tureluurs en de kieviten nog niet waren uitgekomen.

Al met al was het wel een teleurstellend jaar. We willen daarom samen met Landschapsbeheer Drenthe kijken wat de beste manier is om predatie tegen te gaan in ons gebied. Het lijkt soms onbegonnen werk om weidevogels te beschermen als er zoveel predatoren rondlopen. In ons gebied zijn dat onder andere vossen, otters, wezels, steenmarters, katten, kraaien en roofvogels. Maar we houden de moed erin en gaan volgend jaar weer met veel plezier van start!

Ermberaad

PETER BENNEMA

ONAFHANKELIJK VOORZITTER ERMBERAAD

2022 was het tweede jaar waarin is gewerkt volgens het ‘Uitvoeringsplan Drentse Boerenlandvogels 2021–2025’. Landschapsbeheer Drenthe richt zich vooral op de zorg voor de boerenlandvogelpopulaties, waarbij een grote groep vrijwilligers in het veld actief is.

De kaart met weide- en akkervogelgebieden, opgenomen in het uitvoeringsplan, speelt een belangrijke rol in de gekozen aanpak. Daarop zijn circa 35 weidevogelclusters aangegeven waar kansen liggen voor verbetering van de omstandigheden voor vogels en hun jongen. Die kaart is voor een belangrijk deel gebaseerd op de ervaringen van Landschapsbeheer Drenthe. In de meest kansrijke gebieden zijn met behulp van de door de provincie ingestelde ‘Flexibele Maatwerk Regeling’ voorzieningen en maatregelen gefinancierd zoals rasters, plas-dras en uitgestelde maaidata. Waar deze regeling wordt ingezet, worden minder nesten gepredeerd en is de overleving van kuikens beter dan in de gebieden waarin alleen aan nestbescherming wordt gedaan. Het is van belang dat deze eerste succesjes ondersteund worden door langdurende contracten met boeren en inzet van meer vrijwilligers.

In het Ermberaad, maar ook daarbuiten, wordt de discussie over de predatie uitgebreid gevoerd. In dat kader is in 2022 een onderzoek gestart naar de dominante predatoren in Drenthe. In een uitstekende samenwerking tussen Landschapsbeheer Drenthe, Faunabeheereenheid, boeren en vrijwilligers is in drie

Tureluur in plas-dras

(foto: Annemarie Loof)

Scholeksters

gebieden met behulp van veldcamera's in beeld gebracht met welke predator we vooral te maken hebben. Dit blijkt de vos te zijn, niet verrassend voor mensen die al jaren vogels volgen. Het is nu zaak om mede op basis van dit onderzoek een verantwoord predatiebeheer tot stand te brengen. De combinatie van voswerende rasters, plas-dras, aangepast maai-beheer, biotoopverbetering en verantwoord predatiebeheer lijken goede instrumenten om nesten en kuikens te beschermen. We merken dat er meer boeren met dit soort maatregelen willen meewerken. Dat neemt niet weg dat we ook moeten constateren dat biotoopverbetering niet automatisch van de grond zal komen.

Ik hoor mensen wel eens zeggen dat ‘Drenthe geen weidevogel-provincie is’. Te kleine vogelpopulaties, te geringe aaneengesloten gebieden, niet voldoen aan de landelijke criteria en daarom niet ‘de moeite waard’ om er energie in te stoppen zolang de monocultuur graslanden niet omgevormd worden tot kruidenrijke minder intensief beheerde weiden.

Het klopt. Drenthe is geen Friesland, Overijssel of Noord-Holland. Daarom is het belangrijk dat onze provincie een eigen aanpak ontwikkelt, gericht op de Drentse situatie. Steeds meer boeren en vrijwilligers haken daarop in. De kaart in het Uitvoeringsplan speelt daarin een belangrijke rol, zoals ook de financiële steun van de provincie en de inzet van vrijwilligers. Daarbij is de rol van Landschapsbeheer Drenthe cruciaal op het gebied van kennis, het trainen en begeleiden van vrijwilligers en goede contacten met de boeren. Ik hoop dat Landschapsbeheer Drenthe in de komende jaren deze rol kan blijven vervullen en verder kan uitbouwen.

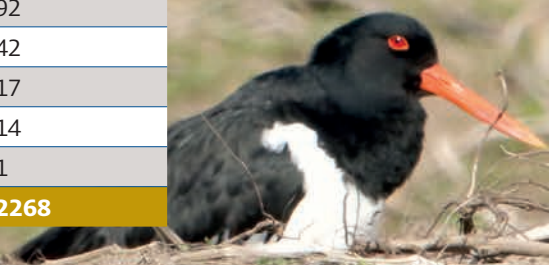
(foto: Annemarie Loof)

Gevonden kievitsnest

Groepen vrijwillige boerenlandvogelbescherming

Groepsnaam/gebied	Aantal legsels
WVB Ruinen	32
Natuurwerkgroep Ruinerwold	89
WVB Oosterhesselen	195
WVB Noordenveld 1	71
Vogelwerkgroep Emmen	224
WVB Noordenveld 3 (Norg)	18
WVB Beilen/Wijster	56
WVB Alteveer en Kerkeveld	122
Coevorden	195
VWV Borger	62
IVN Aa & Hunze	81
WVB Westerbork	76
Natuurwerkgroep Dalen	81
WVB Zwiggelte en Elp	50
WVB Echten e.o.	31
WVB Assen	150
Vogelwacht Uffelte e.o. (WVB)	13
Limosa limosa Zuidlaren	151
WVB Eelde	26
WVB De Wijk	21
WVB Smilde e.o.	150
Stichting Boermarke Wapserveen	155
Vrijwillige Weidevogelgroep Dwingeloo	53
WVB Gasteren	92
Boerenlandvogels De Veenkoloniën	42
WVB Havelte-Meppel- Ruinerwold	17
LOFAR	14
Groep Diever e.o.	1
Totaal	2268

(foto: Annemarie Loof)

Landschapsbeheer Drenthe

Kloosterstraat 11
9401 KD Assen
info@lbdrenthe.nl
www.lbdrenthe.nl

 www.facebook.com/lbdrenthe
 www.twitter.com/lbdrenthe
 [landschapsbeheer-drenthe](https://www.linkedin.com/company/landschapsbeheer-drenthe)

In 2022 werden er mooie boerenlandvogelprojecten gerealiseerd dankzij de financiële bijdragen van:

provincie Drenthe

Drentse gemeenten